

Мельничук А. М.,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри конституційного права і прав
людини навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ **Чижов Д. А.**

ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ

Глибокі соціально-економічні перетворення, низька соціальна захищеність сімей, економічна криза, безробіття, а також моральна нестабільність призводить до негативних тенденцій щодо зростання кількості випадків вчинення насильства, що й зумовлює актуальність дослідження даної теми.

Наразі не існує загальноприйнятого визначення поняття насильства. Тож, для прикладу можна навести такі визначення.

Насильство, на відміну від жорстокого поводження, – це будь-яке свідоме і навмисне (заздалегідь сплановане) застосування сили одного індивіда/групи людей проти іншого/інших (найчастіше – беззахисного/их) з метою встановлення над ним(и) влади і контролю.

Насильство – умисний фізичний чи психологічний вплив однієї особи на іншу, проти її волі, що спричиняє цій особі фізичну, моральну, майнову шкоду, або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочинною метою. Такий вплив на особу здійснюється вчиненням певних умисних діянь. Особа, яка вчиняє насильницькі діяння, усвідомлює їх характер, передбачає наслідки цих діянь і бажає або свідомо допускає їх настання. Поняття, що використовується Всесвітньою організацією охорони здоров'я, підкреслює навмисність і фактичне вчинення акту насильства, незалежно від його результату. Згідно з цим визначенням насильством не є ненавмисні нещасні випадки, наприклад, тілесні ушкодження внаслідок дорожньо-транспортних пригод або опіки [1, с. 35].

Також необхідно вказати на те, що існує велика кількість суб'єктів, які здійснюють систему заходів з протидії насильству, наявність нормативно-правових актів, які регулюють їх діяльність, по факту комплексна взаємодія поліції, соціальних

служб, служб у справах дітей, медичних працівників не налагоджена. Таким чином, на сьогодні не налагоджена потрібна комунікація між даними суб'єктами. Так, наприклад, швидка медична допомога не інформує органи Національної поліції про випадок домашнього насильства, оскільки дані повноваження не прописані нормативно-правових актах. Дана прогалина в законодавстві не дозволяє швидко реагувати на випадки домашнього насильства. Ще один негативний фактор – відсутність належної кількості кризових центрів для жертв насильства та корекційних програм для кривдників. Кризові центри – це установи, де можна отримати тимчасовий притулок та допомогу кваліфікованих спеціалістів – психологів, юристів та соціальних працівників. Хоча, із прийняттям нового Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» процес створення даних центрів пришвидшився, але недостатньо [2, с. 213].

Що стосується повноважень підрозділів Національної поліції у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, то відповідно до спеціалізованого закону в цій сфері, а саме Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» До повноважень уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству належать: 1) виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них; 2) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України; 3) інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; 4) винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників; 5) взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством; 6) здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому

насильству протягом строку їх дії; 7) анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством; 8) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 9) звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству [3, с. 139].

З метою забезпечення комплексної підтримки та соціально-психологічної реабілітації осіб, які потерпають від психологічних, фізичних, економічних та інших наслідків домашнього насильства або насильства за ознакою статі, на державному рівні систематизована Мінсоцполітики розроблено проєкт Типової програми для постраждалих осіб. Зазначена програма після її затвердження впроваджуватиметься фахівцями, які мають вищу освіту (в тому числі психологи, психотерапевти, психіатри) та пройшли навчання відповідно до законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» і «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Також невід'ємною складовою протидії насильству є ефективна робота із кривдниками – особами, які вчиняють таке насильство, – проведення з ними комплексу заходів, спрямованих на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до власних вчинків та їхніх наслідків, до виконання батьківських обов'язків, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків [4, с. 27].

На підставі вищевикладеного, можливо зробити висновок, що здійснивши аналіз правового регулювання протидії насильству визначено, що законодавство України у сфері протидії насильству потребує вдосконалення задля більш чіткої кваліфікації насильства та вирішення проблем, пов'язаних із захистом та наданням допомоги жертвам, свідкам насилля, а також уваги заслуговує визначення місця перебування кривдника.

Список використаних джерел

1. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/sites/unicef.org.ukraine/files/2020-07/Посібник_Протидія%20насилъству_0.pdf.

2. Горішня Ю. Проблемні питання протидії домашньому насильству кримінально-правовими засобами. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/17568/%D0%93%0%AE%D0%BB%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

3. Притолок Н. М. Національна поліція як суб'єкт запобігання та протидії насильству в сім'ї. *Юридична наука*. № 7 (109). 2020. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/download/441/427>.

4. Данілова Л.В. Проектна діяльність як інструмент реалізації державної політики щодо запобігання домашньому насильству в Україні. *Наукові перспективи*. 2022. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/1459/1457>.

Михайлюк І. О.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
старший викладач кафедри поліцейського
права Національної академії внутрішніх
справ **Лях Н. В.**

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО ВІД ЯКОГО ПОТЕРПАЮТЬ БІЖЕНЦІ ЗА КОРДОНОМ

У результаті збройної агресії з боку Росії значна частина населення України перетворилася або на внутрішньо переміщених осіб (ВПО), шукаючи безпечніші місця на території України (це 7,1 млн на початок квітня), або на біженців за кордоном. За підрахунками Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, на 23 квітня 2022 р. з України виїхали понад 5,1 млн осіб, зокрема близько 2,9 млн – до Польщі, 774 тис. – до Румунії, 490 тис. – до Угорщини, 443 тис. – до Молдови, 354 тис. – до Словаччини. Як свідчать